

Organisatieplan Brandweertzorg Groningen

2023-2026

Veur mekoar

Veiligheid is geen vanzelfsprekend. Het lijkt wel alsof we er als samenleving steeds harder voor moeten werken.

In relatief korte tijd zijn we geconfronteerd met een aantal ingrijpende ontwikkelingen die onze samenleving minder veilig hebben gemaakt. Dichtbij huis natuurlijk de aardbevingen als gevolg van de gaswinning, waardoor veel huizen in Groningen geen veilig thuis meer zijn. De coronacrisis, waardoor we niet meer helemaal veilig zijn voor elkaar. De overstromingen in Limburg, die de vernietigende kracht van steeds extremer weer door klimaatverandering laten zien. Verschillende politieke crises – van stikstof tot asielopvang – die het vertrouwen in openbaar bestuur beschadigen. En vanaf begin 2022 natuurlijk de door Rusland ingezette oorlog in Oekraïne met enorme, wereldwijde gevolgen op het gebied van vluchtelingen, energie en voedsel.

Al deze ontwikkelingen zetten de samenleving op scherp, met toenemende polarisatie tot gevolg. Maar ze laten ook zien hoe kostbaar onze veiligheid eigenlijk is.

Het is daarom een geruststellende gedachte dat we de veiligheid in fysieke zin in Nederland goed voor elkaar hebben, helemaal wanneer we die in een internationale context bezien. En dit geldt zeker ook voor Groningen.

Brandweezorg is onmisbaar om die fysieke veiligheid te garanderen. Die zorg begint bij preventie in de vorm van risicoanalyses, adviezen en toezicht en eindigt bij het bestrijden en beheersen van een incident. Op elk moment van de dag of nacht kunnen onze inwoners rekenen op een rode auto voor de deur met parate, goed opgeleide brandweerlieden – waarvan het overgrote deel vrijwilliger.

De brandweer is de enige organisatie die in korte tijd, 24 uur per dag, georganiseerd veel mensen op de been kan brengen. Daarmee vormen we een basisinfrastructuur voor veiligheid. We zijn first responder, last resort.

Maar het kan altijd beter en het zal soms ook anders moeten. De wereld verandert, de samenleving ook. We moeten zicht hebben en houden op de uitdagingen en risico's van de toekomst. Om goed voorbereid te zijn, zullen we ons als brandweer flexibel en wendbaar moeten organiseren. Dat willen en moeten we samen met onze inwoners, gemeenten, bedrijven en maatschappelijke organisaties doen. Dáárover gaat dit organisatieplan.

Zo hebben we het veur mekoar, veur elkoar, met elkoar.

Jaap Kuin
Portefeuillehouder brandweezorg

Roelf Knoop
Commandant brandweer

Inleiding

Het Organisatieplan Brandweezorg Groningen 2023–2026 (hierna: organisatieplan) is onderdeel van een beleidspakket over toekomstbestendige brandweezorg in Groningen. Dit pakket ziet er als volgt uit:

- Visie Brandweezorg Groningen 2030
- **Organisatieplan Brandweezorg Groningen 2023–2026**
- Regionaal Dekkingsplan Brandweezorg Groningen 2023–2026
- Basisgegevens Brandweezorg Groningen in beeld

Dit deel is als volgt opgebouwd. In het [eerste hoofdstuk](#) beschrijven we het doel van het organisatieplan. Hierbij wordt de bestuurlijke context geschetst waarin het plan tot stand is gekomen en wordt de link met de Visie Brandweezorg Groningen 2030 (hierna: visie), uitgelegd met de belangrijkste ontwikkelingen voor brandweer Groningen. In het [tweede hoofdstuk](#) leggen we uit hoe het organisatieplan en het Regionaal Dekkingsplan Brandweezorg Groningen 2023–2026 (hierna: dekkingsplan) elkaar aanvullen: brandweezorg in samenhang. Het [derde hoofdstuk](#), ten slotte, geeft aan de hand van de programmalijnen uit de visie aan welke kwaliteit van brandweezorg wij voor ogen zien en welke ambities daar tot en met 2026 bij horen.

INHOUD

01

- 1.1 Bestuurlijke context 7
- 1.2 Van visie naar organisatieplan 9

02

- 2.1 Dekkingsplan via nieuwe methodiek 13
- 2.2 Onderzoeksgebieden 14
- 2.3 Beleidscyclus brandweezorg 16

03

- 3.1 Risicogerichte preventieve brandweezorg 19
- 3.2 Solide organisatie van de repressieve brandweezorg 23
- 3.3 Brandweezorg in verbinding met de samenleving 29
- 3.4 Duurzame bedrijfsvoering 32

01 Doel

Wat is het doel van het organisatieplan en in welke context is het tot stand gekomen?

Het organisatieplan heeft als doel te laten zien waar we als brandweer staan en hoe we de brandweezorg op weg naar 2030 willen organiseren. Dit gebeurt als aanvulling op en in samenhang met het dekkingsplan dat inzicht geeft in de opkomsttijden en het niveau van repressieve brandweezorg¹. In paragraaf 1 van dit hoofdstuk beschrijven we de bestuurlijke context rondom deze opzet. Daarnaast is het organisatieplan een beschrijving van de stappen die we de komende jaren willen gaan zetten om de ambities uit de visie te realiseren. Daarom beschrijven we de hoofdlijnen van deze visie in paragraaf 2 en tot welke kaders dit heeft geleid.

1. Conform de wet Veiligheidsregio's (Wvr) artikel 14, lid f. Zie: wetten.nl - Regeling - Wet veiligheidsregio's - BWBRO027466 (overheid.nl)

1.1 Bestuurlijke context

Veiligheidsregio's zijn wettelijk verplicht om elke vier jaar een nieuw beleidsplan op te stellen, waarvan het dekkingsplan een onderdeel is². Het laatste dekkingsplan liep van 2016 tot 2020 en is dus toe aan vernieuwing. In het Veiligheidsplan VRG 2020–2024 (hierna: veiligheidsplan), dat in juli 2020 is vastgesteld, is besloten dat het dekkingsplan breder moest worden ingekleed. Hiermee wordt bedoeld dat het dekkingsplan van oorsprong vooral over de achterkant van de veiligheidsketen gaat (hoe snel zijn er genoeg rode auto's bij een incident?), terwijl verbinding met de voorkant van de veiligheidsketen – welke risico's zijn er? Hoe beheersen we die? En hoe voorkomen we brand? – een minstens zo belangrijke rol speelt in goede brandweezorg. Het gaat er dus om de verbinding tussen de voor- en achterkant van brandweezorg, tussen risicobeheersing en incidentbestrijding, te versterken: brandweezorg in samenhang. Hierop gaat [hoofdstuk 2](#) dieper in.

Binnen Brandweer Nederland is dit inzicht de afgelopen jaren steeds dominanter geworden. De aftrap hiervoor werd in 2010 gegeven met het landelijke visiedocument *Brandweer Over Morgen*³, waarin een brede onderzoeksgroep vaststelde dat de wereld veel sneller veranderde dan dat de brandweer zou kunnen bijhouden⁴. De focus op het bestrijden van incidenten zou daarmee niet houdbaar zijn, omdat je teveel achter de feiten aanloopt en er eenvoudigweg de capaciteit niet voor kunt hebben. In plaats daarvan moet veel meer worden ingezet op het voorkomen van incidenten waarbij maatschappelijke partijen – overheden, bedrijven, organisaties en inwoners – een grote rol spelen. Diezelfde partijen, met politiek en bestuurders voorop, zullen doorlopend moeten bespreken welke risico's wel en niet aanvaardbaar zijn en waar de brandweer wel en niet van is. Verder heeft de brandweer een sterkere informatiepositie nodig voor nieuwe (te verwachten) ontwikkelingen, van technisch (denk aan de energietransitie) tot sociaal (vergroezing).

Dit denken heeft verder vorm gekregen via het project *RemBrand: Brandveiligheid is een coproductie* uit 2015. Daarin staat de gedachte centraal dat brandweezorg een zogeheten ketenveiligheid is waarbij het spectrum loopt van een inwoner die de batterijen van haar rookmelder vervangt tot aan een peloton brandweermensen dat een zeer grote brand te lijf gaat. Dit betekent ook dat de brandweer niet alleen risico's moet inschatten (voorkant) of branden moet blussen (achterkant), maar een netwerkfunctie heeft om andere partijen te helpen brandveiliger te worden. Deze verbinding tussen voor- en achterkant en met de samenleving krijgt vorm in de 'vlinderdas' (zie figuur 1).

In 2017 concludeerde bureau AEF na een takenevaluatie dat de brandweer in Groningen (bewust) een schraal dekkingsplan heeft en (ruim) niet voldoet aan de normen ten aanzien van opkomsttijden. Dat is uitlegbaar vanwege de grote spreiding in de regio en de beperkte beschikbaarheid van vrijwilligers, maar het vraagt wel om keuzes in de activiteiten gericht op preventie en om een samenhangend programma van maatregelen (flankerend beleid).

Het project RemBrand heeft in 2019 geleid tot een nieuwe methodiek voor dekkingsplannen, waar Groningen een pilotregio voor is. In plaats van op objectgebonden opkomsttijden wordt de brandweezorg afgestemd op gebiedsgerichte opkomsttijden – dit wordt verder uitgelegd in [paragraaf 1 van hoofdstuk 2](#) en het dekkingsplan. Daarnaast beschreef het oude dekkingsplan alleen de repressieve prestaties en gaat het nieuwe dekkingsplan uit van de gehele

2. *Idem*

3. *Zie Van Strategische reis tot uitvoeringsagenda - BrandweerNederland.nl*

4. *In 2016 en 2022 zijn in navolging hiervan soortgelijke landelijke toekomstverkenningen voor de brandweer uitgevoerd. Zij vormen een belangrijke voeding voor de visie en het organisatieplan.*

brandweezorg, met flankerend beleid beschreven in dit organisatieplan. Een laatste belangrijke verandering is de nieuwe beleidscyclus brandweezorg. Na accordering van het organisatie- en dekkingsplan monitoren we voortdurend of nieuwe ontwikkelingen en veranderende risico's vragen om aanpassingen in de

brandweezorg. Dit leggen we in een jaarlijkse beleidscyclus aan het bestuur en gemeenteraden voor. Dit wordt verder uitgelegd in [paragraaf 3 van hoofdstuk 2](#). Onze ambitie is om bestuur en raden een goede informatiepositie te geven over het na te streven én het gerealiseerde niveau van brandweezorg in onze regio.

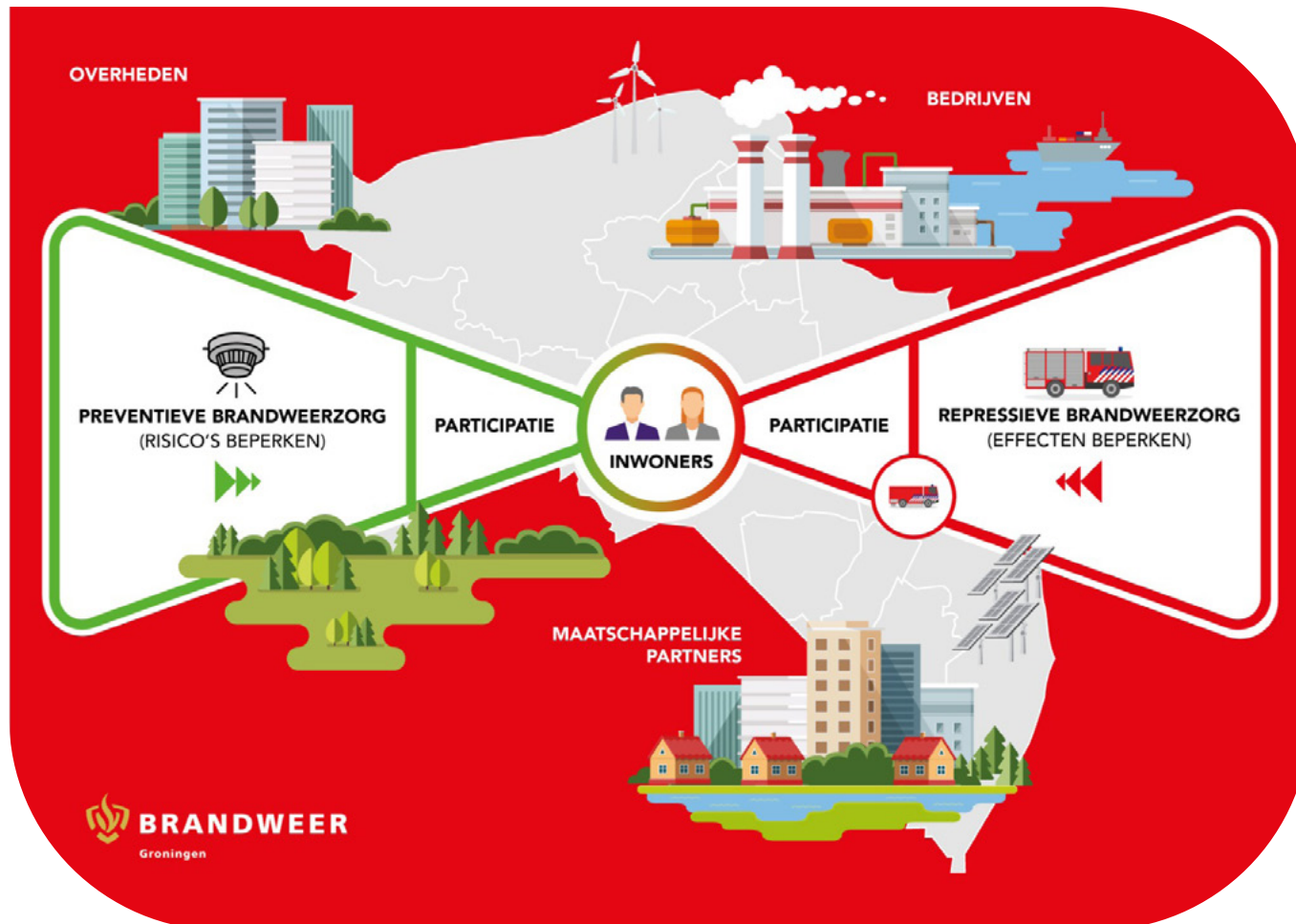

Fig. 1: De 'vlinderdas' van brandweezorg

1.2 Van visie naar organisatieplan

In het veiligheidsplan van VRG staat het voornemen om het dekkingsplan gecombineerd te presenteren met bredere beleidskeuzes rondom brandweezorg. In december 2019 gaf het bestuur opdracht een breed gedragen visie te ontwikkelen op brandweezorg in 2030. Hiermee hoopte het bestuur, in tijden van steeds meer en complexere ontwikkelingen, een integraal beeld te vormen en zo verantwoorde keuzes te maken. Voor het ontwikkelen van de visie formuleerde het bestuur een zestal uitgangspunten (zie kader). In februari 2022 gaf het bestuur vervolgens via een startnotitie de opdracht de visie te concretiseren in een organisatieplan.

De visie is opgebouwd door eerst zowel externe als interne ontwikkelingen te schetsen, deze ontwikkelingen integraal te analyseren en daarna uitgangspunten en programmalijnen te formuleren. Dit proces is gevoed door een groot aantal bijeenkomsten met een breed scala aan medewerkers van VRG, van brandweervrijwilligers tot dagdienstmedewerkers tot medewerkers crisisbeheersing en bedrijfsvoering. Ook de OR is voortdurend betrokken geweest. Hieronder volgen de belangrijkste punten uit de visie.

Uitgangspunten Visie Brandweezorg Groningen 2030

1. Durf te dromen
2. Draagvlak bij en betrokkenheid van de brandweerm medewerkers en het bestuur zijn essentieel

3. Laat de discussie op voorhand niet door geld sturen, al is het streven dat de brandweezorg niet duurder wordt
4. Verwerk de ontwikkelingen en resultaten binnen lijnactiviteiten en -projecten in de visieontwikkeling
5. De Visie beschouwt alleen de brandweezorg en niet het bredere takenpakket van VRG
6. Kijk niet alleen naar de brandweeorganisatie, maar naar de brandweezorg. Partners en allianties spelen ook een rol in het organiseren van brandweezorg

Ontwikkelingen

De voor ons in het oog springende externe ontwikkelingen zijn klimaatverandering, krimp/vergrijzing en de energietransitie. Klimaatverandering zal vaker extreem weer veroorzaken (van droogte tot overstroming en zware storm), met bijvoorbeeld bluswaterschaarste en meer inzetten van de brandweer tot gevolg. Krimp en vergrijzing hebben voor de brandweer twee effecten, omdat het enerzijds de aanwas van nieuwe vrijwilligers bemoeilijkt en er anderzijds meer inzet nodig kan zijn omdat oudere inwoners minder zelfredzaam worden. En de energietransitie brengt specifieke veiligheidsrisico's met zich mee zoals brandrisico door elektrificatie van verkeer en huishoudens en waterstofopslag.

Maar ook binnen de brandweer zelf beweegt er veel, op verschillende niveaus. Zo heeft de zogeheten Europese deeltijdrichtlijn rondom arbeidswetgeving gemaakt dat de minister van Justitie en Veiligheid, als stelselverantwoordelijke voor Brandweer Nederland, de positie en financiering van vrijwilligers (zo'n 80% van alle brandweermensen⁵) heroverweegt, omdat deze in principe niet voor een vrijwilligersvergoeding hetzelfde werk mogen verrichten als beroepsbrandweermensen. Volgens de laatste juridische inzichten en na een stevige Groningse lobby lijkt het er nu op dat het afschaffen van kazernering (een vergoeding krijgen om op de kazerne te verblijven) en het afschaffen van consignatie (een vergoeding krijgen om beschikbaar te zijn voor een uitruk) zorgen voor voldoende onderscheid tussen brandweervrijwilligers en beroeps om aan deze richtlijn te voldoen. Daarmee kan vrijwilligheid in zijn pure vorm blijven bestaan⁶.

Op landelijk niveau speelt de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's een grote rol. De evaluatie heeft laten zien dat de brandweer sterk geprofessionaliseerd is sinds de regionalisering. Deze professionaliseringsslag kent echter ook risico's voor een vrijwilligersorganisatie als de brandweer: blijft er voldoende autonomie en sociale binding voor de posten? Ook blijkt uit de evaluatie dat de aanpak van bovenregionale incidenten nog tekortschiet. Voor het goed bestrijden van dergelijke incidenten en andere bovenregionale opgaven zal externe financiering nodig zijn. Daarnaast heeft de brandweer meer wettelijke bevoegdheden nodig om maatschappelijke partijen meer (dwingende) aanwijzingen te kunnen geven. Andere ontwikkelingen zijn het eerder genoemde verbinden van de voor- en achterkant van de veiligheidsketen (brandweezorg in samenhang – zie [hoofdstuk 2](#)), de oriëntatie op veranderende risico's en de introductie van nieuwe basisprincipes van brandbestrijding.

In onze regio hebben we een start gemaakt met flexibel uitrukken binnen de landelijke kaders van 'Uitruk op Maat'. Dit betekent dat op een aantal posten een tankautospuiter in situaties waarin dat verantwoord en veilig kan bij onderbezetting met minimaal vier in plaats van minimaal zes mensen uitrukt. De ambitie is om dat

verder uit te breiden in posten waar daar behoefte aan is. Ook hebben we slimme software (inclusief 'twee-weg pagers'⁷) ingezet om bij een incident snel inzicht te hebben in de paraatheid. Onze recent aangeschafte tankautosputters hebben 3000 in plaats van 1500 liter water aan boord om zo eventuele (toekomstige) bluswaterproblemen te minimaliseren.

Een laatste belangrijke ontwikkeling voor de komende jaren is dat de huidige Sontweg-locatie, die zowel VRG-hoofdkantoor als uitruklocatie voor de stad Groningen is (naast brandweerkazerne Vinkhuizen), moet worden gesloopt vanwege geplande stadsontwikkeling en de slechte staat van het gebouw. Omdat er geen nieuwe locatie beschikbaar is waar alle huidige functies van de Sontweg gehuisvest kunnen worden, zijn aparte locaties gezocht voor het hoofdkantoor (met daarin ook de GGD) en de uitrukfunctie, en voor het logistiek centrum en de vakbekwaamheidslocatie. De locaties Arriva en Winschoterweg worden als meest realistische locaties verder uitgewerkt.

Analyse

Wanneer we de externe en interne ontwikkelingen en hun impact op de brandweezorg analyseren, zien we drie rode draden: verandering is constant, brandweezorg moet in samenhang en de brandweer kan niet alles (alleen).

De wereld om ons heen verandert steeds sneller. Dit komt omdat steeds meer systemen met elkaar verbonden zijn, waardoor een verandering in systeem A ook (uiteindelijk en sneller) tot verandering in systeem Z kan leiden. Hierdoor wordt het steeds lastiger om in te schatten uit welke hoek het volgende incident komt en hoe dit bestreden kan worden. Denk aan de domino-effecten van de coronacrisis,

5. Dit verschilt overigens wel per regio: in Groningen is zo'n 90% vrijwilliger, in een regio als Amsterdam-Amstelland 30%.

6. Zie voor meer informatie deze adviesbrief aan de Tweede Kamer van 27 juni 2022: <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2022/07/08/tk-bijlage-1-notitie-brandweer-27-juni-2022-definitief/tk-bijlage-1-notitie-brandweer-27-juni-2022-definitief.pdf>

7. Dit zijn pagers waarmee de vrijwilliger bij een oproep kan laten weten of diegene naar de kazerne komt.

klimaatverandering en de inval in Oekraïne door Rusland. Om maatschappelijke continuïteit te waarborgen, heeft de brandweerorganisatie - binnen de veiligheidsregio - een sterke informatiepositie nodig om deze veranderingen te monitoren en er zo goed als mogelijk op te anticiperen. Daarnaast is een flexibele en wendbare organisatie nodig om deze snelle veranderingen het hoofd te bieden.

Drie rode draden:

1. De constante lijkt verandering
2. Brandweezorg moet in samenhang
3. De brandweer kan niet alles (alleen)

Een tweede rode lijn: brandweezorg moet in samenhang. Dit betekent dat onze voorbereiding op incidentbestrijding afhangt van de risico's die we redelijkerwijs kunnen verwachten. Deze risico's moeten - hoe moeilijk ook door de snelle veranderingen - doorlopend en zo nauwkeurig mogelijk in kaart worden gebracht (de opmaak van een zogeheten dynamisch risicoprofiel). Daarnaast moeten we risicogericht te werk gaan: welke risico's zijn het grootst en verdienen de meeste aandacht?

Dit hangt samen met de laatste rode lijn: de brandweer kan niet alles (alleen). Als we als samenleving te weinig inzetten op preventie en risicogerichtheid, levert dat meer incidenten op dan de brandweer aan kan. Daarnaast kan de brandweer niet 'overall' van zijn. Dit is niet alleen onwenselijk, het is organisatorisch ook onmogelijk. Daarom moet op bestuurlijk niveau, gevoed door politiek-maatschappelijke discussie, doorlopend worden bepaald welke brand- en veiligheidsrisico's wel en niet aanvaardbaar zijn en wat de inwoners van Groningen van de brandweer mogen en kunnen verwachten. Ten slotte zijn alle partijen in de samenleving nodig om goede brandweezorg te realiseren, van overheden die de fysieke veiligheidsrisico's bij ruimtelijke ontwikkelingen goed in kaart brengen tot inwoners die rookmelders ophangen en ondernemers die (brand)veiligheidsafwegingen betrekken bij de keuzes die ze maken.

Zes leidende principes:

1. Bij alles wat we doen, staan de inwoners (mens en dier) centraal.
2. Brandweezorg organiseren we niet alleen.
3. Preventie en repressie versterken elkaar: risico's proberen we zoveel mogelijk te verkleinen. We beperken de effecten als het onverhoopt toch misgaat.
4. We hebben een optimale mix van beroepsbrandweer, dagdienst en brandweervrijwilligers.
5. We zetten in op risicogerichte paraatheid, slagkracht en voortzettingskracht.
6. We organiseren ons flexibel en wendbaar.

Programmalijnen

De rode draden uit de analyse hebben we vanuit de leidende principes vertaald naar vier programmalijnen. Langs deze programmalijnen beschrijven we onze prioriteiten en ambities in [hoofdstuk 3](#):

1. Risicogerichte preventieve brandweezorg
  - Hoe voorkomen we zoveel mogelijk (schade door) incidenten?
2. Solide organisatie van de repressieve brandweezorg
  - Hoe organiseren we ons zo dat we bij incidenten zo snel en goed mogelijk kunnen komen helpen?
3. Brandweezorg in verbinding met de samenleving
  - Hoe werken we samen met de maatschappij om de brandweezorg te verbeteren?
4. Duurzame bedrijfsvoering
  - Hoe maken en houden we de brandweerorganisatie toekomstbestendig?

02 Brandweezorg in samenhang

Hoe verhouden het organisatieplan en het dekkingsplan zich tot elkaar?

Brandweezorg gaat allang niet meer alleen over de hoeveelheid rode auto's en hoe snel die bij een brand zijn. In plaats daarvan is het een veiligheidsketen (zie fig 1. in paragraaf 1.1) waarbij de ene kant over het monitoren, op waarde schatten en beperken van risico's gaat (risicobeheersing, de 'voorkant') en de andere kant over het voorbereiden op, bestrijden en beheersen van de effecten van een incident als dat zich toch voordoet (incidentbestrijding, de 'achterkant').

Het dekkingsplan beschrijft vooral deze achterkant door inzicht te geven in onze huidige snelheid en slagkracht. Dit organisatieplan beschrijft het geheel van brandweezorg, waaronder de voorkant. Met samenhangende maatregelen aan de voor- en achterkant wordt een bij de regio passend niveau van brandweezorg geboden, met speciale aandacht voor de uit het dekkingsplan volgende aandachtsgebieden- en objecten⁸.

Dit hoofdstuk gaat verder in op de verhouding tussen dekkings- en organisatieplan. Dit doen we door de nieuwe methodiek van het dekkingsplan toe te lichten, waarover paragraaf 1 gaat. Vervolgens beschrijven we in paragraaf 2 dat onder andere deze methodiek in een aantal gebieden in onze regio aanleiding was om de (kwaliteit van) brandweezorg verder te onderzoeken. Ten slotte gaat paragraaf 3 over de nieuwe beleidscyclus brandweezorg waarin eveneens de voor- en achterkant van de veiligheidsketen met elkaar worden verbonden.

8. Dit zijn gebieden of objecten waarbij wij bijvoorbeeld niet voldoen aan de wettelijke opkomsttijd. Zie deel III, Regionaal Dekkingsplan, H4.2.

2.1 Dekkingsplan via nieuwe methodiek

Het eerder beschreven inzicht om brandweezorg in samenhang te zien heeft geleid tot de nieuwe [Landelijke uniforme systematiek voor dekkingssystemen](#). Deze systematiek voor een gebiedsgerichte benadering geeft een betrouwbaar instrument dat inzicht biedt in prognose en realisatie van gebiedsgerichte opkomsttijden, inclusief de motivatie van afwijkingen en flankerend beleid. Daarnaast wordt ook gekeken naar capaciteit, werkdruk en paraatheid. De systematiek kent daarmee twee grote verschillen met de tot nu toe gebruikelijke systematiek van objectgebonden opkomsttijden.

“De voorliggende handreiking is een product van een lang zoekproces, waar velen vanuit de brandweerorganisatie jarenlang hun bijdrage aan hebben geleverd. Ook vanuit de vakbonden en vakorganisaties is er veel tijd en energie aan besteed. Dat maakt dat deze handreiking ook door hen onderschreven is als ‘meetinstrument’ om de brandweezorg cyclisch en periodiek bespreekbaar te maken in de Ondernemingsraad, het Algemeen Bestuur en gemeenteraden.”

- Brandweer Nederland

Allereerst worden de genormeerde opkomsttijden per (CBS⁹-)gebied in kaart gebracht (Gebiedsgerichte Opkomsttijden – GGO) in plaats van per object. Dit levert in principe een realistischer beeld van de benodigde brandweezorg op, omdat de brandweezorg niet meer op het meest risicovolle object in een gebied wordt ingericht, maar op het risiconiveau van het gehele gebied. Voor objecten met een hoger risico (aandachtsobjecten), bijvoorbeeld aanleunwoningen, kunnen ook versterkte en gerichte preventieve maatregelen worden genomen (dus verbinding met de voorkant) waardoor een iets langere opkomsttijd acceptabel kan zijn. Dit kan gaan van aandacht vragen voor het versterken van de BHV-organisatie in een verzorgingstehuis (voorkant) tot meerzijdig aanrijden in een bepaald gebied (achterkant). Ten tweede is de methodiek cyclisch-periodiek ingericht, waardoor er jaarlijks een evaluatie van de brandweezorg plaatsvindt met bestuurders en raden (zie [paragraaf 3](#)).

VRG heeft als een van 6 pilotregio's het nieuwe dekkingssystemen volgens de nieuwe systematiek opgesteld. De eerdere constatering dat in onze regio de dekking schraal is ingericht verandert met de wijziging van de methodiek niet. Dit uit zich ook in een aantal aandachtsgebieden- en objecten waarbij de repressieve brandweezorg – hoe snel is er adequate hulp? – volgens het dekkingssystemen niet volstaat¹⁰. Voor deze gebieden zijn extra aandacht en aanvullende maatregelen nodig. In [hoofdstuk 3](#) gaan we op de respectievelijke programmalijnen in die dit flankerende beleid vormgeven.

9. Centraal Bureau voor de Statistiek

10. Zie noot 8.

2.2 Onderzoeksgebieden

De huidige spreiding van brandweerposten in de regio Groningen is historisch zo gegroeid, dus van vóór de diverse gemeentelijke herindelingen en het regionaliseren van de brandweer. Het merendeel van de posten staat op een logische plek vanwege het brandrisicoprofiel, de beschikbaarheid van vrijwilligers, de dekking in het omliggende gebied en de slagkracht voor de gehele regio. Maar voor een aantal posten was het de vraag of zij zouden passen in de toekomstige ontwikkelingen van de brandweezorg. Daarom is op die locaties explicieter gekeken naar de meest optimale uitvoering van de brandweezorg.

In eerste instantie zijn er drie criteria geformuleerd waarop we onze brandweerposten hebben getoetst:

- Er zijn nieuwbouwplannen voor de kazerne van een post;
- Het gebied heeft volgens de landelijke systematiek voor dekkingsplannen een lage dekkingsgraad in relatie tot de aanwezige risico's;
- Het gebied heeft volgens de landelijke systematiek voor dekkingsplannen een grote overlap in dekkingsgebied met een omliggende post qua opkomsttijd.

Uiteindelijk bleven er drie gebieden over waarvoor intensiever onderzoek naar de kwaliteit van brandweezorg nodig bleek:

- Baflo/Winsum
- Oude Pekela/Nieuwe Pekela
- Musselkanaal

In deze gebieden zijn de meest relevante scenario's getoetst op gevolgen voor opkomsttijd, slagkracht, huisvesting, bedrijfsvoering en financiën.

Baflo/Winsum

De kazerne van de post Baflo dateert uit 1930 en is afgeschreven. Er staat in 2022 een kleine renovatie gepland waardoor de kazerne nog een aantal jaren mee kan. Omdat de kazerne aan vervanging toe is en de post Winsum relatief dichtbij ligt, is dit een onderzoeksgebied geworden. Er zijn twee scenario's onderzocht. Het eerste scenario is het behouden van beide posten, het tweede scenario het samenvoegen van beide posten op een locatie tussen Baflo en Winsum in, waarbij voor de optimale dekking de voorkeur is uitgegaan naar een kazerne in de buurt van Ranum. Omdat hier geen locatie beschikbaar was, leek bedrijventerrein *Het Aanleg* het beste alternatief. Uit onderzoek is echter gebleken dat de brandweezorg bij samenvoeging in kwaliteit terugloopt. Dit komt vooral doordat de opkomsttijd bij Garnwerd en Warffum wordt overschreden volgens de landelijke systematiek. Voor 8 van de 12 aandachtsobjecten gaat een nog langere opkomsttijd gelden, terwijl deze nu al onvoldoende is. Daarnaast zijn er door de huidige ontwikkelingen (schaarste bouwmaterialen, krapte arbeidsmarkt, inflatie etc.) veel financiële onzekerheden. Het advies is daarom om beide posten te behouden, waarbij er op termijn nieuwbouw komt voor de post in Baflo.

Oude Pekela/Nieuw Pekela

Omdat deze beide posten dicht bij elkaar liggen en dus overlap hebben in hun dekkingsgebied, waren zij een onderzoeksgebied. Er zijn uiteindelijk twee scenario's onderzocht¹¹. Het eerste scenario is het behouden van beide posten, het tweede scenario is het samenvoegen van beide posten op een locatie tussen de huidige posten in. Uit onderzoek is gebleken dat samenvoegen in termen van bedrijfsvoering mogelijk is en dat de kwaliteit van brandweezorg

¹¹. Oriënterend is nog gekeken naar het sluiten van één van de twee posten, maar dit bleek geen reëel scenario.

naar verwachting minder wordt maar voldoende blijft. Er is echter geen acute noodzaak tot samenvoegen, omdat de eerstvolgende renovatieplanning pas in 2035 (Nieuwe Pekela) en nieuwbouwplanning in 2048 (Oude Pekela) is. Daarnaast zijn er door de huidige ontwikkelingen (schaarste bouwmaterialen, krapte arbeidsmarkt, inflatie etc.) veel financiële onzekerheden. Het advies is daarom om beide posten te behouden, waarbij op termijn naar samenvoeging kan worden gekeken. Ondertussen zullen we de samenwerking tussen beide ploegen al verder intensiveren.

Musselkanaal

Het gebied rondom Musselkanaal heeft een lage dekkingsgraad in relatie tot de aanwezige risico's en was daarom een onderzoeksgebied. Er zijn in onze regio twee relevante posten voor Musselkanaal, namelijk de post Stadskanaal in het noorden en de post Ter Apel in het zuiden. Daarnaast kan vanuit het westen ook de post 2° Exloërmond (Veiligheidsregio Drenthe) in actie komen. Deze positie heeft drie scenario's opgeleverd. Het eerste scenario is het accepteren van de huidige dekking, het tweede scenario is het verplaatsen van de post Ter Apel richting Musselkanaal en het derde scenario is het oprichten van een nieuwe post in Musselkanaal. Onderzoek heeft uitgewezen dat het oprichten van een nieuwe post in Musselkanaal de kwaliteit van brandweezorg het meeste zou verhogen, maar er gaat veel tijd overheen voordat dit het geval is (denk aan samenstellen en opleiden van de ploeg, opdoen van ervaring, organisatie etc.) en de kosten ervoor zijn erg hoog. Het verplaatsen van de post Ter Apel richting Musselkanaal brengt de brandweezorg in Musselkanaal tot 'voldoende' en is ook een verbetering voor een aantal aandachtsubjecten in Ter Apel. Daarnaast is het ook op gebied van bedrijfsvoering en financiën een gunstige optie, omdat er draagvlak is onder de vrijwilligers, het wervingsgebied door de beoogde ligging gunstig is en het financieel aanzienlijk voordeliger is (ongeveer vergelijkbaar met huidige situatie) dan wanneer er een nieuwe post in Musselkanaal wordt opgericht. Het advies is daarom om de post Ter Apel te verplaatsen richting Musselkanaal.

2.3 Beleidscyclus brandweerzorg

De landelijk uniforme systematiek voor het dekkingsplan bevat ook een beleidscyclus voor de brandweerzorg. Hiermee wordt in de toekomst ook het rapporteren en verantwoorden op landelijk uniforme wijze geregeld. De systematiek ziet er met twee cycli van inrichting en uitvoering, met daartussen de bestuurlijke besluitvorming, uit als een soort 'acht' (zie figuur 2). Bij elkaar omvat de beleidscyclus zeven processtappen:

1. Dekking bijstellen, vanwege de voorgeschreven termijn van 4 jaar of vanwege verandering van de risico's of bepaalde vernieuwingen. De brandweer verkent de in- en externe ontwikkelingen en stelt een 'concept-inrichting' op met de landelijk ontwikkelde systematiek. Doorgaans zijn de bestaande kazernes uitgangspunt.
2. Beschrijven van de 'concept-inrichting' en de dekkingsprestaties die het bestuur van de brandweer mag verwachten, gebaseerd op de factoren snelheid, slagkracht, werkdruk en zekerheid.
3. Beoordelen van de dekking gezien de kaders: opkomsttijd, slagkracht, afspraken met buurregio's, bijstand en grootschalig optreden. Voor de opkomsttijd hanteert de brandweer het gemiddelde van de bandbreedte in de opkomsttijden. Deze derde stap leidt tot een concept-dekkingsplan.
4. Bestuurlijke besluitvorming, waaronder de zienswijze van de gemeenteraden. Het Algemeen Bestuur bepaalt haar ambitieniveau voor de dekking, na verkregen inzicht in de opkomsttijden met de branchehandleiding als

referentiekader, bepaalt de opkomsttijd, neemt maatregelen en kiest zo nodig flankerend beleid.

Indien noodzakelijk worden bovengenoemde stappen deels opnieuw gedaan. Na definitieve vaststelling van het dekkingsplan door het Algemeen Bestuur, heeft de brandweer een opdracht en gaat het nieuwe dekkingsplan gelden.

5. Invoering, daar waar nodig aanpassing van het meldkamersysteem, (her) inrichting van de kazernes en/of kazernevolgordetabel (KVT), positionering van de voertuigen en aanpassing van de bezetting en de roosters.
6. Registreren van de gerealiseerde prestaties, volgens de landelijke sluitende systematiek, zoals het Besluit veiligheidsregio's vraagt.
7. Vergelijken van de prestaties met de bestuurlijke opdracht zoals vastgesteld in stap 4. Het doel is te verantwoorden, te leren, afwijkingen te verklaren en zo nodig de uitvoering of inrichting van de dekking bij te stellen. De frequentie waarmee deze stap wordt uitgevoerd, is minimaal een keer per 4 jaar. Dit is wettelijk voorgeschreven. In een dekkingsplan kan de brandweer aanvullende afspraken vastleggen.
Deze laatste stap 7 geeft weer materiaal voor stap 1, de inrichting, en voor stap 5, de uitvoering.

In de praktijk zal het dekkingsplan een dynamisch karakter hebben en zullen onderdelen regelmatig veranderen, gezien de ontwikkelingen in de omgeving (bijvoorbeeld wijziging van risico's of in de infrastructuur) en bij de brandweer.

In stap 4, bestuurlijke besluitvorming, stelt het bestuur de opdracht aan de brandweer vast. De brandweer gaat dus aan de slag met, en geeft verantwoording over, haar prestaties in relatie tot de door het Algemeen Bestuur vastgestelde opkomsttijden. Dat wijkt af van de huidige situatie, waarin de tijden in het Besluit veiligheidsregio's de beoordelingsgrond voor de brandweer vormen, ook al heeft het bestuur anders beslist en op basis van haar beslissing middelen toegewezen.

Parallel aan stap 5, invoering, vraagt het dekkingsplan om de inzet van risicobeheersing. De brandweer kijkt, hoe bij locaties of situaties die op grond van de besluiten van het Algemeen Bestuur niet voldoen aan de norm voor de dekking, andere acties uit de voor- en achterkant van de veiligheidsketen kunnen worden ingezet.

In deze cyclus worden bestuur en gemeenteraden periodiek geïnformeerd over de actuele kwaliteit van de brandweezorg, waarna er ook bijsturing kan plaatsvinden. Dit past bij het eerdergenoemde continu monitoren en analyseren van nieuwe risico's ('dynamische risicoprofielen') in een steeds sneller veranderende wereld, maar ook bij het inzicht dat brandweezorg van de gehele samenleving is. Het bestuur beschikt hiermee over de juiste informatiepositie om het niveau van brandweezorg in de regio te bepalen en eventuele (rest)risico's te accepteren.

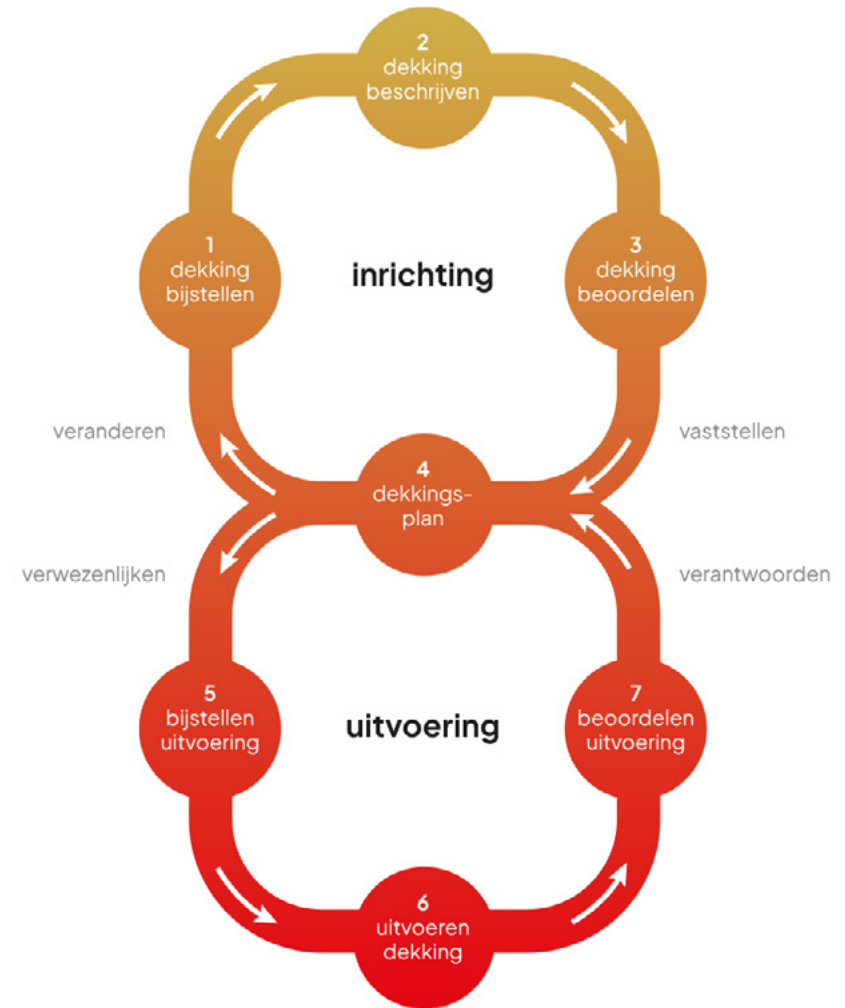

Fig. 2: Beleidscyclus brandweezorg ('acht')

03 Ambities realiseren

Wat gaan wij de komende jaren doen om te kunnen anticiperen op ontwikkelingen die effect hebben op de brandweezorg in onze regio?

De ambities uit de visie en het flankerend beleid bij het dekkingsplan worden uitgewerkt langs de volgende programmalijnen:

1. Risicogerichte preventieve brandweezorg
  - Hoe voorkomen we zoveel mogelijk (schade door) incidenten?
2. Solide organisatie van de repressieve brandweezorg
  - Hoe organiseren we ons zo dat we bij incidenten zo snel en goed mogelijk kunnen komen helpen?
3. Brandweezorg in verbinding met de samenleving
  - Hoe werken we samen met de maatschappij om de brandweezorg te verbeteren?
4. Duurzame bedrijfsvoering
  - Hoe maken en houden we de brandweerorganisatie toekomstbestendig?

Zoals bij elke indeling is ook de indeling van de onderwerpen onder de programmalijnen niet altijd scherp te maken. De programmalijnen hangen nauw met elkaar samen, zijn van invloed op elkaar en hebben elkaar nodig. Sommige

onderwerpen vallen onder meerdere lijnen. Zo betekent meer inzicht willen hebben in de meest relevante risico's ([lijn 1](#)) dat we goede relaties met onze partners nodig hebben ([lijn 3](#)). En willen we onze paraatheid garanderen ([lijn 2](#)), dan kunnen we niet zonder duurzaam inzetbare mensen en middelen ([lijn 4](#)).

Per programmalijn benoemen we onze ambities voor de nabije en verdere toekomst aan de hand van de volgende vier vragen:

1. Wat betekent deze lijn?
2. Wat doen we nu?
3. Wat gaan we nieuw doen?
4. Wat willen we in de verdere toekomst gaan doen?

Met de beantwoording van deze vragen geven wij als brandweer ons professionele advies over de inrichting van passende en toekomstbestendige brandweezorg. Met de vaststelling van het dekkingsplan bepaalt het Algemeen Bestuur het huidige niveau van brandweezorg. Met de vaststelling van het organisatieplan stemt het Algemeen Bestuur in met de wijze waarop we de ambities uit de visie vertalen naar acties voor de periode 2023–2026. De daadwerkelijke realisatie zal afhankelijk zijn van de beschikbare (financiële) middelen. Hiervoor maken een verbinding met de begrotings- en meerjarencyclus.

3.1 Risicogerichte preventieve brandweezorg

Wat betekent deze lijn?

Een brand die niet ontstaat, hoeft ook niet te worden geblust. Brandpreventie is daarom letterlijk van levensbelang. Maar niet alle incidenten zijn te voorkomen. Daarnaast is de kans op een klein incident, brand in een keukenblok, groter dan de kans op een groot incident – brand in een heel woningblok. Om zoveel mogelijk branden en incidenten te voorkomen, bewegen we daarom steeds meer richting risicogerichte preventieve brandweezorg. Dit betekent dat we door middel van een dynamisch regionaal risicoprofiel continu zicht willen houden op het ontstaan en de ontwikkelingen van risico's, om op die manier verantwoord te kiezen waar we moeten inzetten op voorkomen en/of bestrijden. Hiermee is deze programmalijn ook een belangrijke vorm van flankerend beleid voor de uit het dekkingsplan voortkomende aandachtsgebieden- en objecten.

Wat doen we nu?

Verreweg het meeste werk rondom deze lijn wordt verricht door de sector Risicobeheersing (RB)¹². Het werk van RB komt tot uiting via adviseren van en/of toezichthouden op medeoverheden, bedrijven en particulieren op met name het gebied van brandveiligheid.

Het adviseren krijgt op verschillende manieren vorm. Zo dragen we brand- en fysieke veiligheidsadviezen aan bij multidisciplinair adviezen aan overheden bij de inhoud en vaststelling van hun omgevingsbeleid en (integrale) veiligheidsplannen. In beleidsstukken wordt aangestuurd op het duidelijk formuleren van het belang van veiligheid in ruimtelijke afwegingen – denk aan de risico's van een bepaalde locatie

voor een woonwijk. We hebben praktische handreikingen voor overheden bij het opstellen van Omgevingsplannen of –verordeningen. Daarnaast adviseren we bij ruimtelijke initiatieven van overheden, bedrijven of particulieren over aspecten van externe veiligheid, de beschikbaarheid van voldoende bluswater en een goede bereikbaarheid voor hulpdiensten.

Cijfers RB 2019 (gemiddeld jaar, pre-corona)

Advisering bouw en gebruik	2944
Advisering Ruimtelijke Ontwikkeling en Milieu	148
Toezicht activiteiten regulier	2713
Inspecties Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO)	61
Advies en toezicht Evenementen	1468
Brandveilig Leven-activiteiten	200
Woonproblematiek (hoarding)	80
Handhavingzaken incl. BRZO	10

12. Ter bevordering van de leesbaarheid zal in de tekst afwisselend 'sector Risicobeheersing' en 'we' worden gebruikt – dit geldt ook wanneer andere sectoren ter sprake komen.

Ook bij evenementen brengen we adviezen uit. Hiervoor is begin 2022 de *Leidraad multi-advisering evenementen* opgesteld. Hierin is opgenomen hoe de hulpdiensten onderling (gaan) samenwerken en wordt ook de wisselwerking tussen gemeente en hulpdiensten beschreven.

Een bredere vorm van adviseren vindt plaats via de programma's *Brandveilig Leven* en *Brandveilig Ondernemen*. Deze brengen respectievelijk inwoners en ondernemers bewustwording van brandpreventie en handelingsperspectieven bij incidenten bij en versterken daarmee de zelfredzaamheid (zie ook [lijn 3](#)).

“Ik voorzie dat we de komende tijd veel eerder bij allerlei bouw- en ruimtelijke ordeningsprojecten betrokken zullen zijn. Op die manier kunnen we bij nieuwbouwplannen breed en integraal adviseren: niet alleen ‘kale’ brandveiligheid (bouwmaterialen, sprinklers), maar ook bereikbaarheid voor hulpdiensten, bluswatervoorzieningen, stoplijnen tussen gebouwen en ga zo maar door. Dit verkleint de risico's op (grote) incidenten aanzienlijk, al denken we ook mee over welke risico's zich voordoen wanneer er toch gered of geblust moet worden. Op deze manier zijn we risicogericht georganiseerd en kunnen medeoverheden, ontwerpers, bouwbedrijven en ook eindgebruikers op onze expertise rekenen.”

- Ronald Hollander (veiligheidsconsulent)

Op het gebied van toezicht toetsen we omgevingsvergunningen en vergunningen voor grotere evenementen, waarbij regelgeving zoals het Bouwbesluit¹³ zorgt voor de technische details van het toetsingskader. Met gemeenten maken we jaarlijks afspraken over de locaties waarop toezicht wordt gehouden en over het

brandveilig gebruik van gebouwen en evenementen. Hierbij gaan we risicogericht te werk: aan locaties en evenementen met de meeste of grootste risico's wordt de hoogste prioriteit gegeven.

Een specifieke taak van RB is het toezicht op de *grote (chemie)bedrijven* en opslagen onder het BRZO-regime¹⁴. De provincie is hier bevoegd gezag. RB voert dit werk uit voor de drie noordelijke provincies samen met de Omgevingsdienst Groningen en de Nederlandse Arbeidsinspectie. Ook heeft VRG de zelfstandige bevoegdheid om bedrijven die een bijzonder risico hebben aan te wijzen tot het operationeel hebben van een bedrijfsbrandweer¹⁵. Momenteel is een viertal bedrijven op het bedrijventerrein Oosterhorn in Delfzijl hiervoor aangewezen.

BRZO-locaties per gemeente (2022)

Eemsdelta	13	Groningen	1
Midden-Groningen	5	Oldambt	1
Het Hogeland	2	Westerkwartier	1
Veendam	2	Westerwolde	1

13. Het Bouwbesluit is een verzameling technische en andere voorschriften die gelden voor het bouwen van een bouwwerk en het gebruiken van een bouwwerk, bijvoorbeeld voor woningen, kantoren, winkels en ziekenhuizen. Het Bouwbesluit bevat o.a. voorschriften over veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid en milieu.

14. Besluit Risico's Zware Ongevallen

15. Een bedrijfsbrandweer start in een zeer vroeg stadium (binnen 6 minuten) met de bestrijding van een incident om de effecten zo beperkt mogelijk te houden.

Naast het adviseren en toetsen van externe partijen is RB ook verantwoordelijk voor het onderhouden van het dynamisch regionaal risicoprofiel zoals dat is genoemd in het Veiligheidsplan 2020–2024. Dit is de basis voor de werkzaamheden en prioriteiten van de sector Crisisbeheersing (CB), waardoor aansluiting van RB bij de beleidscyclus van CB van belang is. Een deel van deze geïdentificeerde risico's heeft betrekking op brandweezorg.

Wat doen we nieuw?

Om de beweging naar risicogericht werken te versnellen en de zich steeds sneller opvolgende ontwikkelingen – zoals de energietransitie en klimaatverandering – bij te benen, wordt de personele inzet binnen RB en binnen de bestaande formatie op onderdelen aangepast. Dit gebeurt onder andere door verdere differentiatie in toezichthouders, het aantrekken van adviseurs gespecialiseerd in het in kaart brengen van de nieuwste risico's en verdere implementatie van informatiegestuurd en projectmatig werken.

In lijn met deze aanpassingen ligt er een grotere rol voor RB voor de continue bijstelling van het dekkingsplan volgens de nieuwe GGO-methodiek¹⁶ wanneer nieuwe ontwikkelingen daarom vragen. Dit betekent ook dat RB met flankerend beleidsadvies passende brandweezorg mogelijk maakt voor de uit het dekkingsplan volgende aandachtsgebieden- en objecten. Hiervoor zullen we onder andere gebruik maken van de Risico Analyse Monitor (RAM). De RAM is een instrument om aan de hand van een realistisch brandscenario tot een eenduidige risicoanalyse te komen, inclusief inzetrisico's- en strategieën. Hierbij wordt op een heldere manier duidelijk welke maatregelen getroffen kunnen worden om het object veiliger te maken. Verder valt te denken aan dubbelzijdige alarmering van posten in een gebied met beperkte bluswatervoorzieningen of gebiedsgericht intensiveren van toezicht en advisering (plusadviezen). Ook hebben we verscherpte aandacht voor portiekflats vanwege de grotere risico's bij brand en voor de zeer grote evenementen die in aantal toenemen.

De laatste jaren neemt het aantal vragen dat we rechtstreeks van inwoners ontvangen toe. Ook bij situaties als personen met verward gedrag en *hoarding* wordt de brandweer in het kader van brandveiligheid in toenemende mate door een gemeente en/of de GGD meegevraagd voor een controle.

Voor al onze advies- en toezichtstaken zullen we nog scherper doordenken waar de risico's liggen en waar we dus de (extra) inzet op willen plegen. Om hier voldoende ruimte voor te kunnen maken plegen we minder of geen inzet op de onderdelen waar we het risico lager inschatten. Dit zal in de praktijk betekenen dat we bijvoorbeeld bij bepaalde objecten geen brandveiligheidsadviezen meer geven of de toezichtsintensiteit verlagen. Het beoordelen of de inspanningen (nog) effectief en noodzakelijk zijn maakt onderdeel uit van de periodieke beleidscyclus brandweezorg (de 'onderkant van de 8', zie fig. 2) waarop RB aangesloten is.

16. Gebiedsgerichte Opkomsttijden: zie paragraaf 1 van hoofdstuk 2.

17. Dit is de meest basale brandweezorg die wij leveren, zoals het bestrijden van woning- of bedrijfsbranden. Zie het taakveld Brand in 'Basisgegevens Brandweezorg Groningen in beeld' voor een overzicht.

Met de eerdergenoemde programma's *Brandveilig Leven en Brandveilig Ondernemen* leggen we meer de link met het multidisciplinaire programma *Eerste Hulp Ben Jezelf*. Naast brand kunnen zich immers veel meer incidenten voordoen waarbij snel handelen van betrokkenen veel winst op kan leveren. We zetten met deze programma's vooral in op drie doelgroepen met een hoger risico op en bij incidenten: senioren, studenten en minder-zelfredzamen.

Een ander voorbeeld van het risicogerichter werken is dat we graag deelnemen aan een nog in te richten multidisciplinair haventeam in de Eemshaven, waarin we passende brandweezorg in het havengebied met relevante partners willen bespreken.

Wat willen we in de verdere toekomst gaan doen?

Om een zo groot mogelijke bijdrage aan (brand)veiligheid te leveren, moet de brandweer zo vroeg mogelijk aan tafel zitten bij grote ruimtelijke ontwikkelingen. Uitgangspunt is dat veranderende risico's als gevolg van dergelijke ontwikkelingen met basisbrandweezorg¹⁷ op te vangen moeten zijn en dat we geen extra (specialistische) repressieve capaciteit organiseren. De implementatie van de Omgevingswet zal op dit proces grote invloed hebben. Zo verandert de manier waarop we met overheidspartijen samenwerken in het ruimtelijk domein, krijgt VRG een uitbreiding van de wettelijke adviestaak op milieubelastende activiteiten en wijzigt de verantwoordelijkheid voor het Risicoregister Gevaarlijke Stoffen. Onderzoek van CEBEON heeft uitgewezen dat de Omgevingswet een toename van de risicobeheersingstaken voor de Veiligheidsregio's betekent. Op het moment dat we hier een scherper beeld bij hebben zal moeten worden bepaald welke consequenties dit heeft voor de taakuitoefening c.q. de begroting.

Anderzijds gaan we na twee pilots niet verder met buurtgerichte brandweezorg en de Risk Factory. De buurtgerichte brandweezorg in de gemeenten Westerwolde en Groningen werd positief gewaardeerd, maar het blijkt organisatorisch en financieel

niet haalbaar om deze vorm van brandweezorg in alle gemeenten aan te bieden. De Risk Factory is een concept uit Twente rondom brandveiligheidseducatie voor het primair onderwijs. Ook hier geldt dat we hebben bekeken of dit in onze regio kan worden opgezet, maar in afstemming met het bestuur is besloten om dit niet te doen.

Overzicht

Wat gaan we nieuw doen?

- Een kwalitatieve herstructurering van de sector Risicobeheersing inzetten.
- Meer en kwalitatief hoogwaardiger risicoanalyse toepassen om passende brandweezorg in het algemeen maar in het bijzonder voor aandachtsgebieden- en objecten volgend uit het dekkingsplan te organiseren.
- Scherpere keuzes maken in de taakuitvoering waardoor we (nog) meer aandacht kunnen besteden aan risicovolle objecten en situaties en minder of geen aandacht geven aan situaties waar we de risico's lager inschatten.
- De sector Risicobeheersing laten aansluiten bij de beleidscyclus brandweezorg en de beleidscyclus van de sector Crisisbeheersing.
- De programma's *Brandveilig Leven en Brandveilig Ondernemen* verbinden aan het multidisciplinaire programma *Eerste Hulp Ben Jezelf* met de focus op de risicogroepen senioren, studenten en minder-zelfredzamen.

Wat willen we in de verdere toekomst gaan doen?

- Implementatie van de Omgevingswet realiseren en daarvoor extra formatie voor de sector Risicobeheersing inzetten.

3.2 Solide organisatie van de repressieve brandweezorg

Wat betekent deze lijn?

Hoe goed we ook proberen incidenten te voorkomen, ze zullen er altijd zijn. Daarom is er een solide, stevig georganiseerde brandweer nodig die dag en nacht klaarstaat om mens en dier hulp te bieden. Deze hulp bestaat uit het bestrijden van branden, maar ook uit het bevrijden van mensen uit voertuigen bij verkeersongevallen, het redden van mensen of dieren die te water zijn geraakt of ingrijpen als er iets misgaat met gevaarlijke stoffen. Om deze hulp te leveren zijn we afhankelijk van de inzet van 750 vrijwilligers, die in de regio paraat staan, en van 90 beroeps die in Groningen stad 24/7 een snelle uitruk garanderen.

'First responder, last resort'

Bij incidenten, groot en klein, is de brandweer als eerste ter plaatse en vormt ze het laatste vangnet – daar staan we voor. Dit is alleen mogelijk door de maatschappelijke betrokkenheid, professionele inzet en paraatheid van zowel onze beroepsbrandweer als onze honderden vrijwilligers. Voor onze regio geldt: zonder vrijwilligers geen brandweer.

Maar die stevigheid organiseer je niet zomaar. Door klimaatverandering, de energietransitie en vergrijzing moet de brandweer waarschijnlijk vaker, in andere samenstellingen en met andere risico's in actie komen dan we van oudsher bedacht hebben. Ook wordt de wereld steeds ingewikkelder, waardoor we niet goed weten hoe het volgende incident eruit ziet. We kiezen ervoor ons vooral

voor te bereiden op de meest voorkomende incidenten die we wél kennen en aankunnen. Woningbrand. Iemand te water. Een verkeersongeluk. We zijn daarmee sober en doelmatig georganiseerd. In ons vakbekwaamheidsprogramma houden we daar rekening mee. Bij complexere incidenten vertrouwen we op ons improvisatievermogen c.q. kennen we onze beperkingen. We bewegen er naartoe dat flexibel en wendbaar te doen, zodat we veerkrachtig zijn in een steeds complexere wereld. We zijn de enige organisatie die in korte tijd, 24 uur per dag, georganiseerd veel mensen op de been kunnen brengen waarmee we een basisinfrastructuur voor veiligheid vormen. We zijn dus *first responder* en *last resort*.

Wat doen we nu?

De repressieve brandweezorg is het domein van de gelijknamige sector Brandweezorg. Conform artikel 25 van de Wet veiligheidsregio's¹⁸ hebben we onze taken ondergebracht in vier taakvelden:

- Brandbestrijding (Brand)
- Hulpverlening (HV)
- Waterongevallenbeheersing (WO)
- Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen (IBGS)

¹⁸. Zie wetten.nl - Regeling - Wet veiligheidsregio's - BWBR0027466 (overheid.nl)

Deze taken worden uitgevoerd door 840 repressieve brandweermensen (ongeveer 750 vrijwilligers en 90 beroeps), verdeeld over 39 posten. De posten Sontweg en Vinkhuizen in de stad Groningen worden door de beroeps bezet, de andere 37 posten zijn vrijwilligersposten. In totaal beschikt de brandweer over 46 parate tankautospuiten, 4 hulpverleningsvoertuigen, 7 redvoertuigen (hoogwerkers) en divers ander materieel. Het aantal alarmeringen bedraagt zo'n 4500 per jaar. In het deel 'Basisgegevens Brandweezorg Groningen in beeld' worden alle kerngegevens gepresenteerd, inclusief visuele representatie van onderstaande taakvelden.

Het taakveld brandbestrijding is het grootste taakveld. De belangrijkste opdracht: het redden van mensen en dieren die door brand in gevaar zijn en het voorkomen van uitbreiding naar belendingen c.q. andere brandcompartimenten. Voor de basisbrandweezorg staan 46 tankautospuiten paraat in de regio. In geval van brand op hoogte, portiekflats of wanneer het een brand in een oude binnenstad betreft, wordt er ook een redvoertuig (hoogwerker) gealarmeerd. Hiervan zijn er 7 strategisch geplaatst in de regio. Voor het bestrijden van grotere of specifieke branden zijn er 2 schuimblusvoertuigen beschikbaar waarvan de grootste tot bijna 9000 liter water per minuut kan leveren¹⁹. Daarnaast beschikken we over 4 grootschalige watervoorzieningen waarmee over een grote afstand veel water kan worden geleverd. Is er voor langere tijd veel brandweerinzet nodig, dan schalen we op naar Grootschalig Brandweer Optreden (GBO). Dit betekent dat meerdere pelotons een incident bestrijden. Hierbij levert de brandweer de algehele commandovoering.

Voor het taakveld hulpverlening geldt dat alle tankautospuiten een standaardbepakking hebben om eenvoudige (technische) hulp mee te kunnen verlenen. Dit gaat van een liftsleutel om mensen uit liften te bevrijden tot hydraulische scharen om mensen uit voertuigen te knippen. Daarnaast zijn alle tankautospuiten uitgerust met hefkussens om hulp te kunnen verlenen bij een instorting na een aardbeving. Wordt het ingewikkelder, dan hebben we een aantal

¹⁹. Ter vergelijking: een tankautospuit kan met 1500–2000 liter water per minuut blussen.

hulpverleningsvoertuigen met specialistische kennis en materiaal. Twee van deze voertuigen hebben een kraan om bijvoorbeeld voertuigen mee uit het water te halen. Bij zeer complexe hulpverlening kunnen landelijke partners als het team STH (Specialisme Technische Hulpverlening) of USAR (Urban Search and Rescue) ons bijstaan.

Het taakveld waterongevallenbeheersing betreft alle ongevallen die met mensen, dieren of voertuigen te water te maken hebben. Dit taakveld is als een drietrapsraket opgezet. De bemensing van een tankautospuit is in staat een zogeheten grijpredding uit te voeren. Dit kan tot ongeveer 15 meter van de kant en het water moet niet dieper dan 1,5 meter zijn. In moeilijkere gevallen kunnen er drie oppervlaktereddingsteams (OVRT) in actie komen die tot 200 meter uit de kant reddingen kunnen uitvoeren. Zij zijn risicogericht gestationeerd op drie plaatsen in de regio. Ten slotte is op de kazerne aan de Sontweg een bovenregionaal duikteam voor complexe incidenten ingericht. De functie van duiker wordt vanwege de hoge eisen aan opleiding en oefening en de intensiteit alleen uitgevoerd door beroepsbrandweermensen. Zij kunnen tot 15 meter diepte reddingen uitvoeren en rukken ook tot ver in Drenthe uit²⁰.

In het geval van incidenten met chemische stoffen of gaslekkages komt het taakveld Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen in beeld. Hierbij ligt de focus op het uitvoeren van reddingen - slachtoffers uit een gevaarlijke situatie halen - en indien mogelijk blussen en afdekken. Vanuit de basisbrandweezorg beschikken alle tankautospuiten over vuilwerkpakken voor snelle reddingen. Ook kunnen zij zo'n 11 liter schuimvormend middel gebruiken voor kleine vloeistofbranden of het afdekken van een chemische stof. Daarboven hebben wij een gaspakkenteam en 2 schuimblusvoertuigen (SB's) met elk 1000 liter schuimvormend middel aan boord. Ook maakt de brandweer op basis van gebiedsgebonden risico op vijf posten gebruik van chemiepakken. Tot slot is Groningen een van de landelijke steunpunten voor het CBRN-peloton (chemisch, biologisch, radioactief, nucleair). Dit peloton kan grotere groepen mensen ontsmetten.

²⁰ Voor Zuid-Oost Groningen doen we een beroep op de duikers uit Emmen.

Wat gaan we nieuw doen?

Eén van onze belangrijkste eigenschappen is paraatheid. Zonder de bereidheid van onze brandweervrijwilligers en beroepsbrandweermensen om dag en nacht voor de samenleving paraat te staan zijn we (letterlijk) nergens. Toch staat deze paraatheid onder druk. Dit komt onder andere door krimp en vergrijzing. Hiervoor ontwikkelen we een strategische personeelsplanning die analyseert hoe we hierop kunnen anticiperen, inclusief vierjarig wervingsprogramma.

“Paraatheid is een spannend thema voor de komende jaren. Ik ben zelf zowel vrijwilliger (post Delfzijl) als dagdienstmedewerker bij VRG en kan dat goed combineren doordat ik de mogelijkheid heb om thuis te werken. Op die manier ben ik vaak ook beschikbaar voor een uitruk. Daarnaast geef ik in mijn post leiding aan de Jeugdbrandweer die een belangrijke kweekvijver voor toekomstige vrijwilligers vormt. Zo heeft de helft van de huidige vrijwilligers in Delfzijl ook bij de Jeugdbrandweer gezeten. Door in te zetten op flexibele werkplekken, technische slimmigheden en doorlopend verbinding te zoeken met de samenleving – zoals de Jeugdbrandweer doet – proberen we onze paraatheid op orde te houden.”

– Erik Tillema (vakspecialist Techniek & Ontwikkeling en vrijwilliger post Delfzijl)

We zullen ook het aantoonbaar ‘onverplichte karakter’ van brandweervrijwilligheid moeten verenigen met onze ambitie om altijd paraat te zijn. Door de Europese deeltijdrichtlijn zijn er namelijk ontwikkelingen met betrekking tot de rechtspositie van de brandweervrijwilliger. Er moet voldoende verschil zijn tussen vrijwilligers en beroeps vanwege de verschillende beloningsstructuren. Door af te stappen van

kazernering en consignatie²¹ lijken we dit grotendeels te kunnen oplossen, maar hiertoe gaan we pas concrete stappen zetten als er landelijk overeenstemming is bereikt over hoe dit gaat gebeuren en hoe dit wordt gefinancierd.

Omwille van de paraatheid voegen we een derde categorie posten toe: de robuuste post. Op dit moment hebben we twee categorieën, namelijk continu bezette posten (Sontweg en Vinkhuizen, beide in de stad Groningen) en 37 basisposten. Om onze paraatheid te verbeteren veranderen we risicogericht een aantal basisposten in robuuste posten. Dit betekent dat de paraatheid in die posten expliciet georganiseerd wordt, bijvoorbeeld door het gebruik van (nieuwe) technische middelen en het inzetten van dagdienstmedewerkers en/of beroeps op het moment dat er onvoldoende vrijwilligers beschikbaar zijn. Hierdoor hebben deze posten een nagenoeg gegarandeerde opkomst en uitruk van een beperkt aantal minuten. Daarnaast is er een aantal specialismen in onze regio die, gezien de risico’s van het gebied, tijdig beschikbaar en dus robuust georganiseerd moeten zijn om een zo snel als mogelijke opkomst te garanderen.

Eén type specialistisch voertuig betreft het hulpverleningsvoertuig: de HV. We beschikken nu over vier HV’s waarvan twee met en twee zonder kraan. De standplaatsen van de HV’s zijn bepaald en bestuurlijk vastgesteld op basis van een opkomsttijdberekening met als uitgangspunt dat de gebieden met het hoogste risico in de meeste gevallen binnen een acceptabele tijd kunnen worden bereikt. De beide HV’s zonder kraan zijn aan vervanging toe, maar op basis van ons huidige risicoprofiel vinden we twee nieuwe HV’s niet nodig. In plaats daarvan willen we deze beide HV’s vervangen voor één HV met kraan, te plaatsen in het oosten van de provincie (de precieze stationeringslocatie wordt nog onderzocht). In het gebied Noord-West, waar één van de HV’s zonder kraan is afgeschreven, gaan we op zoek naar een innovatieve oplossing die recht doet aan de voorkomende risico’s in dat specifieke gebied.

21. Kazernering betekent dat iemand op de kazerne verblijft om snel te kunnen uitrukken. Consignatie is de tijd dat een brandweervrijwilliger niet bij de brandweer werkt en niet op de kazerne is, maar wel beschikbaar is voor uitrukken. Beschikbaar betekent dat de brandweer de vrijwilliger kan oproepen en dat de vrijwilliger op die oproep moet reageren. Het afstappen hiervan wordt ‘bouwsteen 1’ genoemd, verwijzend naar een juridisch advies aan de minister van Justitie en Veiligheid hierover.

Een andere aanpassing die we willen doen komt voort uit het onderzoek naar de inrichting van de bedrijfsvoering van Brandweezorg Groningen Stad door adviesbureau Advante (2021). Aanleidingen voor het beschouwen van de bedrijfsvoering van de beroepsbrandweer waren de noodzaak om nieuwe locaties te ontwikkelen voor de huisvesting van de brandweer in de stad Groningen, het onderscheid dat tussen vrijwilligers en beroeps moet worden aangebracht en het zogeheten tweede loopbaanbeleid. Dit beleid slaat op de maximale operationele inzetbaarheid van 20 jaar van een beroeps, waarna er een nieuwe positie binnen of buiten de organisatie wordt gezocht. Omdat de landelijke uitgangspunten hiervoor mogelijk veranderen, is er kans dat we ons beleid hierop moeten aanpassen²². Voor nu geldt dat we onze bedrijfsvoering met de beroepsbrandweer breder willen opzetten, wat inhoudt dat we de beroeps ook op andere plekken (zowel ruimtelijk als professioneel) willen kunnen inzetten. Daarnaast onderzoeken we de wenselijkheid van de huidige 24-uursroostering.

“Als beroeps gaan we best een spannende tijd tegemoet, omdat nu de tijd aanbreekt waarin mensen die 20 jaar in repressieve dienst zijn eigenlijk moeten stoppen (het ‘tweede loopbaanbeleid’). Hiermee kan er ook veel ervaring uit de ploegen verdwijnen. Ik hoop daarom dat het ons als organisatie lukt deze berg aan kennis en kunde op een andere manier bij ons te houden, zodat de kwaliteit van brandweezorg gewaarborgd blijft.”

- Francine Vooren (bevelvoerder ploeg A, post Groningen Sontweg)

Op het gebied van vakbekwaamheid gaan we ook een iets andere koers varen. Hierbij staan ‘vakmanschap’ en de ‘human factor’ centraal: wat kunnen we realistisch van onze mensen verwachten wanneer zij steeds meer (complexe) informatie rondom (complexe) incidenten moeten verwerken? Ook moet de

lesstof goed aansluiten bij de belevingswereld van onze vrijwilligers en willen we opgedane ervaring in de praktijk (bijvoorbeeld brandonderzoek) sneller verbinden met vakbekwaamheid. Hierbij liggen er veel kansen voor gamification en de inzet van virtual reality, waarmee brandweermensen nu al op een aantal manieren worden beoefend. We maken de overstap van een kwantitatieve naar een kwalitatieve benadering van vakbekwaamheid, met als kernvraag: wanneer ben je ‘fit for the job’?

Wat willen we in de verdere toekomst gaan doen?

Op het gebied van brandbestrijding streven we twee flinke ambities na. De eerste betreft het implementeren van de nieuwe landelijke basisprincipes brandbestrijding. Dit houdt onder andere in dat we ons vooral richten op het redden van mens en dier en minder risico’s (hoeven te) nemen voor het beperken van alleen materiële schade. Ook moet brandbestrijding uitlegbaar en navolgbaar zijn. Hiervoor hebben we ook andere blusmiddelen- en vakkennis bij onze mensen nodig en een lerende houding ten opzichte van branden.

De tweede betreft het introduceren van brandbestrijding als specialisme (BAS). Dit betekent dat we, in een steeds sneller veranderende wereld, op structurele basis met bestuurders en samenleving willen bepalen welke brandrisico’s we acceptabel vinden en waarin we wel en niet moeten blijven investeren (in lijn met de nieuwe beleidscyclus brandweezorg, zie [paragraaf 3 van hoofdstuk 2](#)). We willen onderzoeken of er differentiatie in taken en functies nodig is om adequate basisbrandweezorg te kunnen blijven leveren en waar specialisatie nodig is. De beweging richting zowel de basisprincipes als BAS heeft reële financiële en organisatorische gevolgen en zullen we daarom in nauwe afstemming met het Algemeen Bestuur en de gemeenteraden voorbereiden.

22. Op 10 oktober 2022 is tussen vakbonden en werkgevers overeengekomen dat dit beleid indien gewenst en onder een aantal voorwaarden kan worden opgeschort in afwachting van een onderzoek van de Universiteit naar Maastricht naar de duurzame inzet van repressieve brandweerfuncties.

Zowel de energietransitie als de klimaatverandering leiden tot effecten waarop de brandweer zich zal moeten voorbereiden. Effecten van klimaatverandering zullen er bijvoorbeeld toe leiden dat de brandweer vaker en langer wordt ingezet. Nieuwe energiebronnen vragen om een andere (blus)aanpak met ander materiaal. Deze effecten moeten in kaart worden gebracht om ons te kunnen prepareren op de bestrijding ervan. Voor deze vraagstukken zijn nu nog geen mensen en middelen vrijgemaakt.

Op het gebied van Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen willen we voldoen aan de binnenkort wettelijke verplichting om te stoppen met fluorhoudend blusschuim (bevat PFAS), waarvan de precieze kosten nog in kaart worden gebracht. Daarnaast onderzoeken we hoe we het aantal Verkennende Brandweereenheden en gaspakkenteams, die beide in dit taakveld kunnen worden ingezet, efficiënter kunnen organiseren op 3Noord-niveau²³.

Overzicht

Wat gaan we nieuw doen?

- De landelijke ontwikkeling volgen met betrekking tot de afschaffing van kazernerij en consignatie ter verdere differentiatie van beroeps en vrijwilligers en de gevolgen voor onze regio inzichtelijk maken.
- Met strategische personeelsplanning anticiperen op ontwikkelingen die risico's opleveren voor onze paraatheid.
- Onderscheid maken tussen drie verschillende brandweerposten, namelijk continu bezette posten, robuuste posten en basisposten.
- Twee hulpverleningsvoertuigen zonder kraan vervangen we door één hulpverleningsvoertuig met kraan, waarbij we in het gebied waar een HV zonder kraan wordt afgeschreven op zoek gaan naar een innovatieve oplossing die recht doet aan de voorkomende risico's in dat gebied.
- Beroepsbrandweermensen breder inzetten ter verbetering van onze flexibiliteit en paraatheid en in lijn met het tweede loopbaanbeleid.

- Ontwikkelen van een visie op vakbekwaamheid waarbij we aansluiten op de wensen en ontwikkelingen op het gebied van vakbekwaam worden en blijven. Hierbij maken we een omslag van kwantitatieve naar kwalitatieve benadering vakbekwaamheid.

Wat willen we in de verdere toekomst gaan doen?

- De vernieuwde basisprincipes brandbestrijding implementeren.
- Brandbestrijding als specialisme (BAS) introduceren.
- Fluorhoudend schuimvormend middel vervangen voor een fluorvrij alternatief.
- De brandweer prepareren voor een veilige energietransitie.
- De brandweer prepareren voor een veilige klimaatadaptatie.

²³ 3Noord is het samenwerkingsverband van de Veiligheidsregio Fryslân, Veiligheidsregio Groningen en Veiligheidsregio Drenthe.

3.3 Brandweezorg in verbinding met de samenleving

Wat betekent deze lijn?

De brandweer kan niet alles alleen. Complexe ontwikkelingen brengen nieuwe en onvoorziene risico's met zich mee en incidenten worden in potentie lastiger te bestrijden - denk aan hoogbouw, grote winkelmagazijnen maar ook stroomuitval door cyberaanvallen. Daarom heeft de brandweer de (kennis van de) samenleving nodig om hoogwaardige brandweezorg te kunnen blijven bieden. Dit geldt zowel aan de voorkant (het voorkomen van incidenten) als aan de achterkant (het stimuleren van zelf- en samenredzaamheid bij incidenten).

Brandveiligheid is daarmee 'ketenveiligheid': als er één schakel niet goed is, verzwakt dat de gehele keten. Daarom beïnvloeden we 'schakels' als maatschappelijke organisaties, bedrijven, medeoverheden en inwoners om hun verantwoordelijkheid te nemen of hun risicogerichte bijdrage te leveren vanuit hun eigen rol en belang. Ons doel met deze maatschappelijke allianties is het vergroten van bewustwording over de risico's van brand en andere incidenten, het stimuleren van maatregelen om brand te voorkomen en het bieden van handelingsperspectief bij incidenten: gedragsbeïnvloeding over zelf- en samenredzaamheid.

Om in verbinding te blijven met een veranderende, dynamische samenleving streven we naar een divers personeelsbestand en inclusieve bedrijfscultuur. We willen daarom een aansprekelijke en aantrekkelijke werkgever zijn, maar ook goede relaties onderhouden met de werkgevers van onze vrijwilligers. Daarnaast doen we veel aan vakinhoudelijke en regionale samenwerking met andere veiligheidsregio's en Brandweer Nederland. Om de complexe uitdagingen waar we

voor staan te kunnen oppakken zullen we vanzelfsprekend gebruik maken van de veelzijdige expertise binnen de veiligheidsregio, bijvoorbeeld op het gebied van informatiemanagement, kwaliteitszorg en netwerkmanagement.

Wat doen we nu?

Zoals in [programmaliijn 1](#) beschreven zijn veel van onze preventieve en risicoanalyserende werkzaamheden alleen mogelijk door nauwe samenwerking met allerlei partners. Adviezen landen alleen wanneer er een goede (werk)relatie is en ook het kunnen houden van toezicht vergt een coöperatieve houding van partners, niet in de laatste plaats omdat de wettelijke aanwijzingsmogelijkheden van de brandweerorganisatie beperkt zijn²⁴.

We werken in de afgelopen jaren al met diverse partijen op verschillende manieren samen aan de voorkant van de veiligheidsketen. Deze samenwerkingen ontstaan meestal vanuit contacten met partijen die activiteiten uitvoeren die grenzen aan veiligheid of die direct toegang hebben tot kwetsbare- of verminderd zelfredzame groepen inwoners zoals senioren. Daarnaast is onze samenwerking met maatschappelijke organisaties ook intensiever dan directe contacten met inwoners, omdat we via deze partijen grotere groepen mensen kunnen bereiken. Dit geldt ook voor kinderen, jongeren en studenten, waarbij we vooral ingangen zoeken via jongeren- en studentenorganisaties en met voorlichting en scholing bewustwording op de langere termijn nastreven.

²⁴ In de tussenrapportage van de evaluatie Wet veiligheidsregio's is duidelijk geworden dat het wenselijk is dat de brandweer meer wettelijke aanwijzingen moet kunnen geven met betrekking tot toezicht.

Voorbeelden van onze samenwerkingen zijn de in [lijn 1](#) genoemde programma's *Brandveilig Leven* en *Brandveilig Ondernemen* waarin respectievelijk inwoners en ondernemers bewustwording van brandpreventie en handelingsperspectieven bij incidenten wordt bijgebracht, waarmee de zelfredzaamheid wordt versterkt. Daarnaast nemen we graag deel aan initiatieven die lokaal worden opgestart, zoals het programma *LeefSamen* in de gemeente Westervolde dat gericht is op het gebruiken van domotica bij senioren waarmee incidenten sneller worden opgemerkt. Verder speelt de VRG als geheel een actieve rol in het programma *Veiligheid Oosterhorn*, wat in samenwerking met alle publieke en private partijen rondom het bedrijventerrein Oosterhorn in Delfzijl een breed scala aan veiligheidsonderwerpen, waaronder brandveiligheid, onder de aandacht brengt en zo nodig oplossingen aandraagt. Ook werken we samen met diverse opleidingsinstituten. Het gaat hier in hoofdzaak om voorlichting en het geven van gastlessen. Daarnaast hebben we ook veel contacten met de eerdergenoemde studentenverenigingen waarmee we samenwerken als we voorlichting geven over brandveiligheid in bijvoorbeeld de Keiweek (introductieweek eerstejaars studenten in de stad Groningen).

Wat gaan we nieuw doen?

Gemeenten stellen periodiek een integraal veiligheidsplan op. Op dit moment bevatten deze plannen niet standaard een paragraaf brandweezorg. Wij willen stimuleren dat elke gemeente bij het opstellen van haar veiligheidsplan ook een paragraaf brandweezorg opneemt. Op deze manier versterken we de samenwerking op onderwerpen als nieuwe risico's bij ruimtelijke ontwikkelingen, aandachtslocaties, bluswatervoorziening, bereikbaarheid en brandveiligheid.

We willen verder investeren in de relatie met (potentiële) werkgevers van vrijwilligers. Vrijwilligheid is de kurk waar onze organisatie op drijft en we vragen niet alleen veel van onze vrijwilligers, maar ook van hun werkgevers (of natuurlijk van hun eigen productieve uren in het geval van zelfstandigheid). Daarom organiseren we bijvoorbeeld netwerkbijeenkomsten of open dagen voor werkgevers en spreken we onze waardering expliciet uit.

Een andere ambitie is het verbeteren van de vakinhoudelijke verbinding met Brandweer Nederland en het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV). Een aantal aspecten gaat erg goed, zoals het volgen van de landelijke strategische toekomstverkenning (belangrijke basis voor de visie), maar we willen beter aanhaken op ontwikkelingen om onze wensen en ideeën in te brengen.

Een meer abstracte maar niet minder belangrijke aanpassing van beleid is de in [paragraaf 3 van hoofdstuk 2](#) genoemde implementatie van de beleidscyclus brandweezorg. Deze beleidscyclus heeft tot doel de samenleving – in de vorm

van gerepresenteerd bestuur – nauwer te betrekken bij de gewenste kwaliteit van brandweezorg. Op dit moment hebben we de inrichting, de ‘bovenkant van de acht’, van de beleidscyclus, doorlopen. Nu gaan we de uitvoering, de ‘onderkant van de acht’, inrichten. Dit doen we door het definiëren en verzamelen van relevante gegevens als operationele prestaties, risicobeeld en bedrijfsvoeringsmogelijkheden waarop wij kunnen rapporteren en ons kunnen verantwoorden. We hebben de ambitie om de eerste jaarlijkse rapportage begin 2024 aan het bestuur en de raden voor te leggen.

Binnen de VRG-organisatie willen we de samenwerking tussen de verschillende sectoren verder intensiveren. Met name de werelden van Brandweezorg en Crisisbeheersing raken elkaar vaker, omdat de effectgebieden van fysieke incidenten steeds vaker steeds groter worden – denk aan natuur- of afvalbultbranden, maar ook aan cyberaanvallen op vitale infrastructuur. Op dit moment levert Brandweezorg piketdiensten (commandovoering), planvorming, scenario-input en onderhoud van voertuigen voor Crisisbeheersing, maar we willen nog meer verbindingen leggen om toekomstige uitdagingen het hoofd te bieden. Denk hierbij aan het verenigen van krachten rondom informatiemanagement, vakbekwaamheid en kwaliteitszorg. Daarom is er een liaison Crisisbeheersing vanuit Brandweezorg ingesteld. Deze (voorlopig) tijdelijke functie is gericht op het maximaliseren van de synergie tussen beide sectoren. Ook de samenwerking tussen de sectoren Risicobeheersing en Brandweezorg willen we graag versterken, zoals in hoofdstuk 2 (brandweezorg in samenhang) al besproken. Ten slotte is integrale samenwerking met de sector Bedrijfsvoering onontbeerlijk, omdat hier de randvoorwaarden worden gecreeërd die de brandweerorganisatie in staat stelt haar werk goed en duurzaam te doen.

Wat willen we in de verdere toekomst gaan doen?

Zoals eerder gesteld krijgen we te maken met mogelijk meer inzet door bijvoorbeeld extremer weer en een demografische toename van risicogroepen (met name ouderen) terwijl we tegelijkertijd mogelijk minder mensen hebben door

krimp en vergrijzing. Daarom willen we via kansrijke projecten in de gemeenten of regio verkennen of en zo ja hoe de zelf- en samenredzaamheid van bijvoorbeeld dorpen kan worden versterkt – denk aan een ‘dorps-BHV’.

Daarnaast levert de energietransitie voor de regio kansen, maar op het gebied van veiligheid ook grote risico's op. We willen op dit gebied onze samenwerking met onderwijsinstellingen en innovatieve partijen uitbouwen.

Overzicht

Wat gaan we nieuw doen?

- Gemeenten stimuleren om een paragraaf brandweezorg op te nemen in hun Integraal Veiligheidsplan.
- De relatie met (potentiële) werkgevers van vrijwilligers intensiveren.
- Onze vakinhoudelijke verbindingen en netwerken intensiveren.
- Bestuur en raden cyclisch-periodiek betrekken bij de actuele kwaliteit van brandweezorg in onze regio conform de nieuwe methodiek van ons dekkingsplan.
- De integrale samenwerking tussen verschillende VRG-sectoren verder intensiveren.

Wat willen we in de verdere toekomst gaan doen?

- Middels kansrijke projecten in de regio verkennen of, en zo ja, hoe de zelf- en samenredzaamheid van bijvoorbeeld dorpen kan worden versterkt.
- Onze samenwerking met onderwijs- en kennisinstellingen uitbouwen op het gebied van de energietransitie.

3.4 Duurzame bedrijfsvoering

Wat betekent deze lijn?

In veel van de voorgaande programmalijnen staat toekomstbestendigheid centraal. Door de toename van steeds complexere ontwikkelingen die op elkaar ingrijpen moeten we zo vroeg mogelijk risico's in kaart brengen en op waarde kunnen schatten, is er een efficiënte, daadkrachtige en uitlegbare repressieve organisatie nodig en zullen alle partijen zich moeten inzetten om hoogwaardige brandweezorg in deze regio te kunnen blijven leveren. Dit geldt ook voor het onderdeel bedrijfsvoering. Voor de continuïteit van de brandweerorganisatie is het essentieel dat de bedrijfsvoering meebeweegt in de ontwikkeling van brandweezorg en ondersteunend is om de ambities uit te visie te realiseren. Voor het onderdeel bedrijfsvoering maken we een onderscheid tussen mensen en middelen, waarbij we middelen uitsplitsen in huisvesting, informatievoorziening, materiaal en duurzame werkwijze(n).

Wat doen we nu?

De brandweezorg in Groningen staat en is paraat. We bereiken onze doelen met effectieve risicobeheersing, beroepsposen in de stad Groningen en een brede basis van vrijwilligersposen in de gebieden. Voor een regio als Groningen is dit de ideale mix van slagkracht, betaalbaarheid en aantrekkelijk werkgeverschap, die we koesteren en willen behouden. Daarbij zijn we ambitieus en innovatief binnen onze mogelijkheden. We merken dit in onze organisatie: we zijn trots op ons werk, doen dit met plezier en met goede resultaten.

Om nu en in de toekomst vakbekwame en vaardige repressieve medewerkers te behouden worden passende opleidingen ingericht voor de brandweervrijwilligers en beroepsbrandweer. Er wordt geoefend voor het aantoonbaar behouden van vakbekwaamheid, maar er wordt ook continu gekeken welke vaardigheden in de

toekomst nodig zijn. De opleidingen voor vrijwilligers richten we zo in dat ze leuk maar vooral behapbaar zijn in relatie met de vrijwilligheid. Hierbij geldt wel dat er ook een aantal opleidingen op landelijk niveau wordt georganiseerd, waarbij onze invloed beperkt is.

We zorgen voor een goede, degelijke huisvesting voor alle brandweerposen, voor de repressieve en de dagdienstmedewerkers. Alle medewerkers (vrijwilligers, beroeps, dagdienst) moeten beschikken over de nodige middelen om hun werk op een goede manier te kunnen doen. Daar waar mogelijk anticiperen we op nieuwe ontwikkelingen en sluiten we aan bij de verschillende landelijke ontwikkelingen op het terrein van duurzaamheid, personeelsbeleid, informatievoorziening, financiën, opleidingen en communicatie.

Wat gaan we nieuw doen?

Met betrekking tot de mensen geldt dat de brandweerorganisatie vraagt om een klantgerichte en professionele ondersteuning. Vanuit de ondersteunende sectoren zal samen met sector Brandweezorg worden nagegaan hoe deze dienstverlening optimaal kan worden verleend, waarbij steeds een afweging wordt gemaakt tussen uniforme (landelijke en regionale) processen als dat beter is voor de efficiëntie of professionaliteit van de gehele organisatie en maatwerk als dat beter aansluit op de situatie en behoefte van een brandweerpost.

We willen blijvend investeren in duurzame inzetbaarheid van onze mensen. Dit betekent onder andere dat er de nodige aandacht besteed wordt aan het vitaal houden van de medewerkers. Zo bieden we programma's aan voor het behouden van fysieke en mentale fitheid en veerkracht. Naast vitaliteit gaat het er ook om dat medewerkers (technologische) ontwikkelingen kunnen bijbenen en dat er

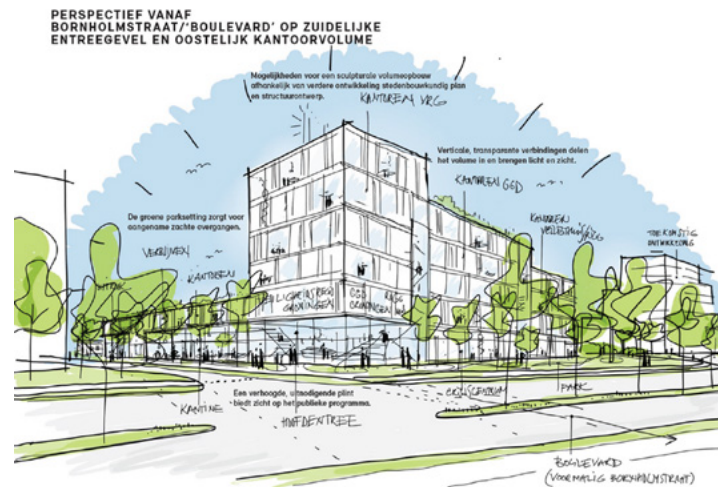
continu gewerkt wordt aan het vakbekwaam, vaardig en flexibel houden van de medewerkers. Daarnaast zetten we in op een werkklimaat waarin specifieke aandacht is voor de brandweervrijwilligers, waaronder een leiderschapsprogramma gericht op vrijwilligersmanagement.

Om paraat te blijven, gaan we sturen op de beschikbaarheid en inzetbaarheid van beroeps- en vrijwillig brandweerpersoneel. Dit doen we door inzicht te verkrijgen in de feitelijke beschikbaarheid en door een toolbox in te richten om de paraatheid te vergroten. Met behulp van de inzet van het instrument van strategische personeelsplanning willen we zorgen dat tijdig in de personele behoefte kan worden voorzien. Bepaald moet worden hoeveel mensen we hebben en nodig hebben (nu en in de toekomst) en wat het verschil daartussen is, om daar vervolgens acties op te zetten waarmee we de paraatheid blijvend te kunnen garanderen. We anticiperen op verloop, maar ook op de eventuele afschaffing van kazernering en consignatie²⁵ en de gevolgen van het tweede loopbaanbeleid.

Om in te spelen op een steeds sneller veranderende wereld moet er ook aandacht zijn voor professionalisering van onze externe communicatie. Communicatie volgt beleid en uitvoering. Beleid en uitvoering ontwikkelen zich dynamisch en daarom is het van belang dat de strategie van communicatie zich hier ook op aanpast. Wel is en blijft de volgorde in alles: *be good and tell it*. We zijn trots op wat we doen en vertellen graag en met enthousiasme over ons werk.

Op het gebied van middelen gaan we in op huisvesting, informatievoorziening, materiaal en duurzame werkwijze(n). Voor de verplaatsing van de locatie Sontweg loopt het project Huisvesting stedelijk gebied zoals al beschreven in [paragraaf 2 van hoofdstuk 1](#). Bij het op te stellen programma van eisen en wensen en de uitvoering daarvan zullen de ambities voortvloeiend uit de Visie Brandweezorg Groningen 2030 meegenomen worden. Om het vastgoedmanagement voor alle kazernes te professionaliseren wordt strategisch vastgoedbeleid ontwikkeld. Een meerjarig strategisch vastgoedbeleidsplan geeft heldere kaders en te

²⁵ Zie ook 'Ontwikkelingen' in 1.2 en noot 6.

hanteren normen en uitgangpunten voor de brandweerposten, inclusief zicht op de benodigde investeringen voor onderhoud, renovatie en nieuwbouw voor de komende 20 jaar. Bij de uitvoering van het huisvestingsplan worden de aspecten rondom duurzaamheid en flexibiliteit meegenomen. Verder zal er een standaardprogramma van eisen en wensen komen voor nieuwbouw, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillende soorten posten onderscheidend in de eerdergenoemde basis, robuust en continu bezet.

De informatievoorziening is een belangrijke randvoorwaarde voor het kunnen leveren van hoogwaardige brandweezorg. Informatievoorziening is een samenspel van informatieprocessen-, systemen, afspraken, techniek en data, en moet functioneel en toepasbaar zijn binnen de brandweerorganisatie. Het gaat hierbij niet alleen om techniek, maar ook om het mogelijk maken van de samenwerking met en informatieuitwisseling tussen interne en externe partners. Dit betekent dat de komende jaren geïnvesteerd wordt in de informatievoorziening. Informatie- en kennisgestuurd werken wordt gefaciliteerd en ondersteund. Recente ontwikkelingen leiden er daarnaast toe dat er meer aandacht moet komen voor informatieveiligheid en cyberweerbaarheid. Zodra we als veiligheidsregio deel gaan uitmaken van de vitale crisisstructuur zal hierin, nog meer dan nu, geïnvesteerd moeten worden. Er zal gewerkt worden aan een optimale mix tussen werkbare IT-oplossingen en informatieveiligheid en cyberweerbaarheid.

Op het gebied van materiaal krijgen we onder meer te maken met strengere energie- en milieueisen en willen we nagaan welke (nieuwe) technieken er nodig zijn om te zorgen dat de brandweer op een professionele wijze zijn taken kan blijven uitvoeren. Dit betekent iets voor de aanschaf en het beheer van de middelen, maar ook voor het tijdig anticiperen op en meeliften met innovatieve ontwikkelingen zoals het beschikbaar stellen van operationele informatie ten behoeve van de uitruk. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar aspecten van duurzaamheid en de verduurzaming van de aan te schaffen middelen. De volgende stap is het formuleren van beleid ten aanzien van verduurzaming van onze huidige panden, voertuigen en ander materieel.

Ten aanzien van de organisatievorm van de Brandweeropleidingen Noord B.V. (BON) onderzoeken we welke andere vorm beter aansluit op de huidige inrichting van de veiligheidsregio's. De BON is een samenwerkingsvorm tussen de veiligheidsregio's van Groningen, Friesland en Drenthe en is nu georganiseerd in een aantal BV's onder een stichtingsbestuur dat wordt gevormd door de drie regionaal commandanten.

Wat willen we in de verdere toekomst gaan doen?

Om informatie- en kennisgestuurd te kunnen werken, is doorlopende kennisregie (onder andere onderzoek en monitoring) nodig. Wie moet welke informatie wanneer en in welke vorm tot diens beschikking hebben? We willen één of meerdere kennisregisseurs aanstellen met als doel het lerend vermogen en de wendbaarheid van de brandweerorganisatie te vergroten. Ook willen we met het VRG-brede programma 'Grip op informatievoorziening' een duurzaam toegankelijke informatiehuishouding realiseren, die ervoor zorgt dat informatie tijdig, robuust en beheersbaar beschikbaar is. We moeten hierbij kunnen aansluiten op landelijke en eigen voorzieningen en informatiesystemen.

Op het gebied van arboveiligheid willen we graag beter aansluiten op de handreiking Veiligheidscultuur Brandweer²⁶. Dit betekent dat drie organisatorische factoren – techniek, organisatie en cultuur – centraal staan in het verbeteren van onze veiligheidscultuur. Denk hierbij aan veilig materiaal, de juiste (hoeveelheid) arboveiligheidsfunctionarissen voor analyse en opvolging van ongevallen en gevaarlijke situaties en het inzetten van een cultuurverandertraject. Op dit moment beschikken we over één arboveiligheidscoördinator, maar we werken graag toe naar een stevigere basis voor (arbo)veiligheid in onze organisatie.

Ten slotte willen we een kwaliteitssystem opzetten voor de sector Brandweezorg. Dit systeem is een 'check' op de uitvoering van de visie (doen we de goede dingen?), maar ook of we aan het gewenste kwaliteitsniveau doen

²⁶. Deze handreiking is onderdeel van de Arbocatalogus Brandweer, uitgebracht door Brandweer Nederland. Zie ook: Arbocatalogus - BrandweerNederland.nl

(doen we de dingen goed?). Deze ambitie past bij de nieuwe beleidscyclus brandweezorg ([paragraaf 3, hoofdstuk 2](#)) waarin we de kwaliteit van onze brandweezorg cyclisch-periodiek met bestuurders en volksvertegenwoordigers bespreken.

Overzicht

Wat doen we nieuw?

- In de bedrijfsvoering van de brandweerorganisatie maken we de afweging tussen uniforme (landelijke en regionale) processen als dat beter is voor de efficiëntie of professionaliteit van de gehele organisatie en maatwerk als dat beter aansluit op de situatie en behoefte van een brandweerpost.
- Aandacht voor de menselijke factor intensiveren om duurzame inzetbaarheid te garanderen, waarbij ons hoge aantal vrijwilligers extra focus vraagt op de manier waarop wij posten aansturen en faciliteren.
- We verbeteren het inzicht in onze paraatheid met een toolbox, waarbij ook naar de paraatheid op de lange termijn kan worden gekeken.
- Uitvoering geven aan het strategisch personeelsbeleid/ personeelsplanning om te zorgen dat er ook als gevolg van mogelijke afschaffing van kazernering en consignatie en tweede loopbaanbeleid beroepsbrandweer het personeelsbestand nu en in de toekomst op peil blijft.
- We professionaliseren onze externe communicatie, zodat we goed zicht- en vindbaar zijn voor de samenleving.
- In kaart brengen op welke manier de verduurzaming van onze gebouwen, voertuigen en materialen eruit kan zien.
- Bouwen aan een nieuw Veiligheidsgebouw (Arrivalocatie) en het nog te ontwikkelen Regionaal Logistiek Centrum inclusief vakbekwaamheidslocatie (Winschoterdiep) conform project Huisvesting stedelijk gebied.

- Invulling geven aan het programma 'Grip op informatievoorziening', waarbij aansluiting wordt gezocht bij landelijke ontwikkelingen zoals het beschikbaar stellen van kerndata brandweerpersoneel en andere ontwikkelingen ter ondersteuning van de brandweerprocessen.
- Nagaan welke (nieuwe) technieken er nodig zijn om te zorgen dat de brandweer op een professionele wijze zijn taken kan blijven uitvoeren in het kader van strengere energie- en milieueisen.
- Oriënteren op een toekomstgerichte Noord-Nederlandse samenwerking op het gebied van vakbekwaamheid (nu BON).

Wat willen we in de verdere toekomst gaan doen?

- Het aanstellen van één of meerdere kennisregisseurs om informatiegestuurd werken te bevorderen.
- Een kwaliteitszorgsysteem van de sector Brandweezorg opzetten.
- Een positie bepalen op het gebied van de inzet op Arbo-veiligheid.

